

tussen Duin & Dijk

Themanummer

Wintervogels

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 15 4 ● 2016

● Foto: Geert Zijlstra.

Krakeend

De kraakeend is een grondeleend die zijn voedsel zoekt in ondiep voedselrijk water of op het land. Dat voedsel bestaat voor meer dan 95% uit plantaardig materiaal. Vooral waterplanten, zoals vederkruid en fonteinkruiden worden gegeten. Die zijn gemakkelijk bereikbaar en komen in grote hoeveelheden voor. Als waterplanten in de loop van de winter schaars worden, vormen ook algen die uit het water worden

gefilterd een belangrijke voedselbron. Aan het eind van de winter wordt steeds vaker lopend op kort eiwitrijk gras gevoerageerd, soms tussen grote groepen smienten. Bij vorst concentreert een deel van de overwinteraars zich op plekken met open water; kenmerkend voor Noord-Holland is dan het voorkomen in de bassins van rioolwaterzuiveringsinstallaties, waar algen van het wateroppervlak worden gepikt of gefilterd.

Voorkomen

In 151 atlasblokken (96%) is de kraakeend waargenomen. Het is dus één van de meest verspreid voorkomende wintervogels in onze provincie. Die verspreiding komt grotendeels overeen met het voorkomen in de broedtijd, wat samenhangt met de beschikbaarheid van het voedsel. In de meeste atlasblokken komen kleine aantallen voor. Atlasblokken met hogere aantallen liggen in graslandgebieden die doorsneden worden door voedselrijke sloten en kanalen, met name in Noord-Holland Midden. Ook in het Vechtplassengebied, langs de kusten van de randmeren, Marker- en IJsselmeer en de bredere kanalen in bouwlandgebieden komen 's winters veel kraakeenden voor. Langs de oevers van grote meren wordt vooral gevoerageerd op algen die daar door de golfslag op het meer geconcentreerd voorkomen, zoals bijvoorbeeld langs de Afsluitdijk. Het zijn voor een groot deel onze broedvogels die in zachte winters blijven overwinteren, aangevuld met vogels uit het noorden en oosten.

Verandering

Het broedareaal van de kraakeend heeft zich de laatste halve eeuw steeds verder naar het westen uitgebreid, wat in ons land tot een spectaculaire toename van het aantal broedvogels heeft geleid. Daardoor zijn ook de aantallen in de winter sterk toegenomen. In de jaren 1978-1983 was de opmars van de kraakeend net in volle gang en waren de winters strenger. Het aantal overwinteraars was toen aanzienlijk geringer en vrijwel beperkt tot de natte graslanden. In grote delen van de provincie, met name in bouwlandgebieden, kwamen toen nauwelijks overwinterende vogels voor, dat gold ook voor Texel. Veel broedvogels blijven in milde winters in ons land hangen, bij strenge vorst en sneeuwval trekken ze alsnog zuidwaarts.

Piet Zomerdijk

